

Aņss Ataols Bierzeņš

NUMERAĻU MONTUOŠONYS PROBLEMY LATGALĪŠU VOLŪDĀ²²

Artikēlī stuosteits ap nazcik numeraļu montuošonys problemom latgalīšu volūdā: punkta stateišonu ci nastateišonu aiz ailis skaitavuorda, numera zeimis montuošonu ci namontuošonu, vuorda „gods“ deklinaceju i kalendarūs čislu aizraksteišonu. Autors analizej i latgalīšu raksteitūs olūtus – XIX gs. kalendarus i XX gs. pyrmuos pusis presi, i runys volūdys aizrokstus, i cytu tautu, pa lelumam sābru, pīredzīni itymūs vaicuojumūs.

NUMERALS' USAGE PROBLEMS IN LATGALIAN LANGUAGE

In the article is told about some actual problems with numerals which came up in Latgalian language after intensification of its' usage in 90ties:

- 1) to use or not to use a dot after ordinal numbers;
- 2) to use an ordinal indicator „№“ or „Nr.“;
- 3) how to decline the noun „gods“ ‘year’;
- 4) how to write calendar dates.

The author analyses a variety of sources: old Latgalian written texts – newspapers and calendars, spontanous dialectal speech, as well as solutions of these problems in other languages – mostly neighbor.

The conclusions are:

- 1) writing of ordinal numbers without a dot fits more to the Latgalian written tradition;
- 2) traditionally the ordinal indicator „№“ was used and there are no serious reasons to move to an other designation;
- 3) declination of the noun „gods“ should be discussed in a wider discuccion and in the context of nouns „ols“ i „mads“;
- 4) looks that the usage of genitive of the name of the month and adding of noun „dīna“ ‘day’ at the end is more traditional form of representation of calendar date.

Problema

Nu 1990-tūs godu beigu latgalīšu rokstu volūdys role pa mozam pasaleļnoj, niule jū montoj jau daudzēji šķārsteikla raksteituoji i kuri nakuri drukavuoī izdavumi. Skaidrys, ka gondreiz vysuos publikacejuos pasaruoda numerali taidā voi cytaidā pormā i izavierīnī – i pamata skaitavuordi, i ailis skaitavuordi: skaitā, numerūs, čisluos, cenuos i c. gadīņūs. Tymā pošā laikā tūs cylvāku, kuri jūs montuošonai dagrīž viereibu, irā cīši moz, lelums viereibys nadagrīž (ak jau, kam ite na golvonuo

²² Atsevišku terminu skaidruojums atrūnams roksta beiguos, rokstā saglobuota autora raksteiba– redakto- ris pīzeime.

tema jūs rokstu) i rezultātā roksta tai, kai dajiukuši raksteit pa baļtiskam. Princypā, navarim jim nikuo pīmest, kam itymā vaicuojumā navā ni standartu, ni naopicala dasarunuojuma, ni net publikaceju. Mes sasprīdem raksteit ap itū vaicuojumu, kab suoktumem diskuseju i paruodeitumem, ka ap jū vysā vāga runuot. Kab saprostumem, kaida latgalīšu tradiceja problematiskajūs numeraļu montuošonys vaicuojumūs, vēremēs senejuoku olītu, jūs saleidzynomom i analizējom.

Ar punktu ci nā?

Izšķireigys tautys tur vysaidys tradicejis ailis skaitavuordim aizraksteit.

Vuociši punktu aiz skaitavuordu stota jau nu Vydslaiku, bet nakoņsekventai – kuru reizi stota, kuru – nā. Logiskai, ka i pyrmajuos baļtīšu gruomtuos, kurys pīraksteitys nu vuocišu, a voi pa vuocyskajai rokstu tradicejai, dažā varim saceit – pus pa vuocyskam – punktus stota taipoš. Tai, jau 1586 gods gruomotā redzim, ka punktu stota aiz romīšu skaita: „LXXXVI.“ (Luther 1586), a 1615 gods – aiz latiņu skaita: „1615.“(Euangelia 1615).

Ni vuocišu, ni baļtīšu volūduos tymūs laikūs vīnuota parāda nabeja. Blinkena Vacuo Stendera dorbūs atroduse paralelu izšķireigu aizrokstu montuošonu: „Punktu Stenders lieto arī aiz virsrakstiem, kā arī aiz arābu un romiešu cipariem, kas apzīmē kārtas skaitli, tāpat aiz saīsinājumiem un pat atsevišķu burtu nosaukumiem, piem.: *Tu esi 17. nodaļā dzirdejis, ka ..* (Stenders 1776) (...) Tomēr aiz kārtas skaitļiem, kuri apzīmēti ar arābu cipariem, Stenders punktu dažreiz arī neliek, piemēram: *Tas skaitlis 449 rāda, ka tas 1796 gads tas 449 šaltgads iraid.* (Stenders 1796) (...) Lai parādītu, ka arābu cipars apzīmē kārtas skaitli, bieži aiz cipara pieraksta attiecīgu izskaņu vai pat veselu salikteņa komponentu, piemēram: *Ta pēdīga zemes=trīcešana notika 1785ta gada iekš Italias valsts ..* (Stenders 1796)“. Tuoļuok jei roksta, ka naparāds baļtīšu tradicejā bejs až da XX gs.: „Tāpat kā 18. gs. rakstos, arī 19. gs. vēl nav izveidojušās tagadējās normas ar cipariem apzīmēto kārtas skaitļu rakstībā. Gandrīz viscaur lietots punkts aiz romiešu cipariem, piemēram: *Spranču ķēniņš Sprancis I. (pirmais) sanāca kādu reizi ar Pāvestu Leo X. (desmito) kopā.* (Valdemārs 1852) *Šī tautas=puķite ņemta no Jura Alunana „Sēta, daba, pasaule“ III. daļas.* (Balss 1878) *Visi pie sacīkstes pieteiktie darbi paliek par tehniskas biedribas V. nodaļas īpašumu*(Mājas viesis 1899) Turpretim aiz kārtas skaitļiem, kas apzīmēti ar arābu cipariem, punkts parasti nav likts, piemēram: *1857 gadā 80 ciemos 9 koku dārzus iegrozīja ..* (Sēta I, 1860). *Pirmas no šīm milzeņu=vistām 1845 voi 1846 gadā uz Angliju nogāja.* (Sēta I, 1860). Bet arī: (...) *26. Oktobrī viņu tikko ar ķīķeri varēja saredzēt, turpretī 21. Novembrī viņu atkal vareja saredzēt*(Sēta I, 1860)“. (Blinkena 2009)

Myusim nasalūbe sameklēt zinīs, nu kurīnis vuociši pajāmuši ideju ap stateišonu punkta. Latiņu tekstūs punkti pa lelumam napasaruoda, tok dalē pasaruoda, bet nazinim, ci ite pošu romīšu raksteiba, ci Vydslaiku puoraksteituoju interpretaceja. Varbut punkta stateišonys saknis mekliejamys abzacu numeriešonā, kam tī punkts stateits kai sacejuma beiguos, i radeigs cylvāks varēja īdūmuot jū puornest da vysu ailis skaitu.

Lykumsakareigai, ka nu vuocišu tradiceju raksteit ailis skaitus ar punktu irā pajāmuši zam jūs dzeivovušuos i nu jūs skaitait-raksteit vuicejušuos tautys – baļtīši i igauni. Iņceresnai, ka i baļtīši, i igauni jū pajāmuši tik deļ arābu skaitu, a romīšu skaitim punkta nastota ²³, koč vuociši stota i arābu, i

²³ „Punktu liek:(..) 5) aiz arābu cipara, apzīmējot kārtas skaitli; Piezīme. Aiz romiešu cipara kārtas skaitļa apzīmēšanai punktu liek vienīgi tad, ja šim ciparam ir patstāvīga teikuma nozīme vai ja šis cipars atrodas stāstījuma teikuma beigās (...)“ (Blinkena 2009)

romīšu.

Latgalīšim pa rokstu tradīcijai tyvuokuos tautys irā lītaunīki i poļaki. Obadiv tradicionālai punkta nastateja. Lītaunīki palykuši paticeigi tradīcijai: jī ailis skaitus roksta ar romīšu skaitim, nīkūo nadaraksteidami, kam jūs deļ pamata skaitu namontoj, ci arabu skaitim, daraksteidami golūtni, saceisim „3-oji mokykla“, „100-asis jubilejus“²⁴. Poļaki toža beja jai paticeigi da XX gs. 90-tūs godu (saceisim, 80-jūs godūs vēļ raksteja „ulica 1-go maja“, i taidys pluoteitys vys vēļ karinej Puolejis mīstūs (Mackiewicz 2010) (1 obruozeņš), tok sasprīde suokt stateit punktu²⁵. Vīna nu īmešļu varātu byut Vuoejis parauga tyvums, tok poši jī par golvonū īmesli skaita napaŗadu darokstomajūs vuordu izskonūs: „Poza tym zauważyć trzeba, że pisownia tego typu pozostawiała wiele niejasności, o czym świadczy spotykana różnorodność praktyki zapisu. Pisano więc 2-go albo 2-ego, 1-go, 1-ego albo nawet 1-szego — jak się komu wydawało lepiej. Wobec takiego bałaganu wymyślono zasadę, którą opiszę poniżej.“(Rokicki 2010)

Punkta stateit nasuoce i cytys tautys, iz kurom vuocīši naturēja īspara, saceisim, krīvi, boltkrīvi, daža oleņderi, koč jī deļ vuocīšu na viņ geograpiskī sābri, a i radneigys germanīšu volūdys runuotuoļf.

Taipoš i latgalīši seņuk punkta nastateja, tok baļtīšu ītakā suoce stateit. Kab saprostumem, kod i kai tys nūtyka, zemļuk apsavērem vysaidu godu latgalīšu presi.

Numera zeime

XIX gs. i XX gs. I pusis latgalīšu izdavumūs montova numera zeimi „№“, kuru latgalīši ak jau pajāmuši nu krīvu voi poļaku. Nu XX gs. 30-tūs godu beigu baļtīšu volūdys ītakā suoce īsavaiseit apzeimovums „Nr.“. Patiemejom, nu kuŗinis īt īfī i cyti apzeimovumi.

Pa Oksporda vuordineicys dūtājom ziņom, eisynuojuoms „No“ cīelīs nu latiņu volūdys vuorda *numerus* ‘*numers*’ ablativa *numero* (Oxford Dictionaries). Pa vīnam nu olūtu, „o“ pastreipuošona izaplatejuse Vydslaikūs, kod latiņu tekstūs ar streipeiti apzeimova izlaistūs literus iz vyds vuorda pyrmuo i pādejuo litera²⁷. Vys tik izaver, ka ite myuslaiceigs sprostyuojuoms, kam, pīvadumam,

„Pōhiarvud kirjutatakse arābia numbritega: 9 kuud, punktis 2 ehk p-s 2, aastal 1930, aastail 1945–1953, 15 kr ehk 15 krooni, lūhilainel 5925 kHz.

Jārgarvud kirjutatakse arābia numbritega, mille jārel on punkt, vōi Rooma numbritega: 14. kohal, 50. sūn-nipāev, Eesti Vabariigi 90. aastapāev, 1930. aastad, 1905.–1907. aasta revolutsioon, Karl XII, XX sajandil, II osa, XXV olūmpiamāngud.“(Numbrite kirjutamine)

²⁴ „Skaičiai, žymintys daiktų kiekį, rašomi arabiškais skaitmenimis, pvz.: 7 mokinai, 3 žirklys (sk. trejus žirklys), 8 knygos.

Skaičiai, žymintys daiktų eilę, gali būti rašomi ir arabiškais, ir romėniškais skaitmenimis, pvz.: XXI amžius, IV mėnuo, II veiksma, III tomas, XXIII skyrius, 8 klasė, 10 lentelė, 7 pavyzdys. Šimtmečių, dramos veiksmy, knygos skyrių, konferencijų eilė paprastai žymima romėniškais skaitmenimis, o metų, dienų, valandų, puslapių, mokyklų, gatvių, miestų eilė – arabiškais skaitmenimis. Be to, arabiškais skaitmenimis paprastai žymimi dideli skaičiai.

Žymint eilę arabiškais skaitmenimis, prie jų po brūkšnelio gali būti pridedamos kelintinių skaitvardžių galūnės, pvz.: 2-a, 3-a kategorija, 3-oji vidurinė mokykla, 100-asis jubilejus. Galūnė pridedama kartu su kamiengalio minkštumo ženklų, pvz.: 3-iasis, o ne 3-asis.

PASTABA. Prie romėniškų skaitmenų galūnės nededamos.“ (Skaičių rašymas)

²⁵ „W zapisie cyfrowym dla wyrażenia liczebniaka porządkowego używa się kropki, np. 32. – trzydziesty drugi, a nie końcówki (...)“ (Jagodziński 2008)

²⁶ „Een rangtelwoord dat we met een cijfer schrijven, gevolgd door e of door ste/de, krijgtobr geen apostrof. 1e, 1ste; 3e, 3de; 105e, 105de“ (Woodenlijst ...).

²⁷ „Die schreibweise kommt von der lateinischen urkundensprache des mittelalters, als auf den pergamenten platz gespart werden musste. Auslassungen wurden oft mit einem querstrich gekennzeichnet, und allgemein war bekannt, was dafür eingesetzt werden musste. Es handelt sich hier um ein kontraktionskürzel, zwischen dem der

1912. gadā izlaistajā Kapeļu Adriana latīņu i itālīšu abreviaturu vuordineicā stuosteits ap sešim izšķireigim latīņu vuordu eisynuošonys pajiemīnim²⁸, tymā skaitā i montojūt daudzī vysaidu grapisku zeimu. Iņceresnai, ka itymā vuordineicā pasaruoda tikai cytaižuoki vuorda *numero* eisynovumi: „num“ i „nu“²⁹. (Capelli 1912) (2 obruozeņš)

XIX gs. zeimi „№“ jau montova daudzējis Europys tautys, jei bejuse i tūs laiku prancuzu i vuocīšu šriptūs. Nu jūs zeime „№“ īguojuse krīvu volūdā i kirilicys šriptūs²⁹. Iņceresnai, ka izšķireigūs laikūs i šriptūs izaškeire „o“ i streipeitis nūvītovums – jī varēja byut i zamoškā, i viersā, i iz vyds³⁰. Ruodīs, ka lelums Krīvejis imeperejis tautu, tymā skaitā i latgalīši, suoce montuot numera zeimi „№“ krīvu volūdys ītakā, tok varātu byut, ka kurūs nakurūs gadīņūs jū puorjēme taišni nu Vokoru Europys volūdu. Sevkurā gadīnī, XIX gs. jū montova lelums caryskuos Krīvejis tautu, kurys turēja raksteibu.

Eisynovums „Nr.“, taipoš kai i eisynovums „No“ → „№“, cielīs nu latīņu vuorda „numero“, viņ pa cytai eisynuošonys tradicejai.

Nu vuocīšu XVIII–XIX gs. presis radzams, ka XVII–XVIII gs. vuocīši montovuši eisynovumu „No.“ (EZ 1650; LIB 1764; NZ 1767) ci pylnū latīnskū vuordu „Numero“ (ALG 1788). XIX gs. pyrmajā pusē paralelai montuoti eisynovumi „Nr.“ (ALG 1834), „Num.“ (ALG 1809), „№“ (DZ 1847), i tikai XIX gs. II pusē suocs dominēt niulenejais eisynovums „Nr.“ (FZ 1866), koč i na pylnai – paralelai montuoti i cyti, pīvadumam, „№“ (RGB 1874). Ruodīs, ka vuocyskuoks izavierīņs (*numers* pa vuocyskam irā *Nummer* – pādejais vuorda liters na „o“, a „r“) – ak jau na īmesle, kam vuocīši īvaiseja eisynovumu „Nr.“ (ar latīņu literim), kod vėl poši raksteja gotu literim i vysā nasaveikša puorīt da latīnskūs.

Nu vuocīšu apzeimīni „Nr.“ puorjēme baļtīši. Obadiv volūduos jū montoj pa šai dīnai.

Lītaunīki toža tāt montoj apzeimīni „Nr.“, poļaki – bez punkta: „Nr“, igauni – ar punktu, bet ar erste und der letzte buchstabe eines wortes stehen. Sonst gibt es noch suspensiv kürzel, die streichungen hinter den ersten buchstaben signalisieren.“(Bartz 2001)

28 „Tutte le abbreviature medioevali, si di vocaboli latini come d'italiani, possono dividersi in sei categorie, cioè: I. per troncamento, II. per contrazione, III. per segni abbreviativi con significato proprii IV. per segni abbreviativi con significato relativi V. per lettere sovrapposte, VI. per segni convenzionali.“

29 „В России принят знак номера №, который был заимствован в XIX в. во Франции и Германии. Интересно, что сейчас и во Франции, и в Германии знак номера набирается из отдельных букв с точкой/о, а прежний знак больше не применяется.“ (Paratype)

30 „Естественным (...) представляется как раз исторический вариант знака номера с верхним расположением «о», аналогично сокращению слова «Компания»–«Ко». На самом деле знак № бывает и с верхним, и с нижним расположением «о», но в шрифтах, разработанных в России, чаще встречается верхний вариант. (...)“

В шрифте Ариал «о» в знаке номера действительно расположено внизу, но это не делает эту форму современной или естественной. Просто Ариал чаще всего встречается. (...)“

В 30-х годах XX века в СССР практически еще не начали разработку шрифтов, основная работа началась только после войны. На самом деле как раз большинство дореволюционных шрифтов имеют знак номера с нижним расположением «о», а подчеркивание часто просто лежит на линии шрифта. Это в основном, вероятно, связано с тем, что на конце верхнего правого штриха N обычно помещался каплевидный элемент. Однако есть шрифты (например, Каллиграфический Триумф), где «о» находится наверху, и даже красивый росчерк на правом верхнем конце N ему не мешает. В советское время большинство новых шрифтов действительно унаследовало эту тенденцию, но некоторые все же удержались (Акцидентная Телингатера, где «о» наверху, гарнитуры Кузанына и Рерберга, где «о» посередине).

С началом разработки цифровых шрифтов мы решили вернуть, где можно, прежнюю традицию, которая кажется мне более логичной и эстетически оправданной. Поэтому в большинстве шрифтов, разработанных заново, (...) «о» в знаке номера находится наверху. В других шрифтах, как новых, так и в реконструкциях старых, «о» находится посередине или внизу. В конечном счете это зависит от личных предпочтений дизайнера (...)“ (Ефимов 2009)

mozū literi „n“: „nr“. Suomi tāt roksta „nro“, tok seņuok rakstejuši i „n:o“.

Kirilicā rokstūšuos caryskuos Krīvejis tautys – krīvi, boltkrīvi i ukrainīši pa šai dīnai montoj zeimi „№“³¹. Gryuts pasaceit, deļkuo latiņu zeime izaglobovuse taišni nalatiņu literus – kirilicu – montojūšūs tautu raksteibā. Varātu byut, ka taišni deļtuo, ka šripti naturēja latiņu „N“, jī navarēja numera zeimis aizmeit ar sprostuoku eisynovumu.

Itū gipotezu apstypriņoj i numera zeimis „№“ izaglobuošona i plotuo lītuošona gruzinu volūdā – i seņuok (3 obruozeņš), i myusu dīnu opicialā volūdā (4 obruozeņš), i daža naopicialūs pīrokstūs iz sātmaļu. Gruzini toža beja zam caryskuos Krīvejis i roksta nalatinskim literim – jī tur sovus, nu latiņu i kirilicys izškireigus, literus.

Jūs sābru tautys – armenīšu, kuri toža tur sovus, izškireigus literus – tānejūs rokstūs radzams naporāds: jī roksta i „N“, i daža amerikaniskū „#“, tok lelumā gadīņu jī roksta pa armeniskam – „թիվ“³². Pīvadumam, Erevana mīsta sātys lopā škuolu sarokstā raksteits „թիվ55 դպրոց“ – „škola № 55“ (Երևանի). Var byut, ka tam par īmesli eisais numera apzeimīņš armenīšu volūdā – tikai treis literi, deļtuo jū varams montuot bez eisynuošonys.

Īņceresna irā situaceja ar numera zeimis montuošonu myuslaiku romanīšu grupys volūduos, kam juos paguojušys nu latiņu volūdys i deļtuo izgloboj vaira juos elementu, pīvadumam, nazcik literu aizmeišonu ar augšuok pacaļtim, mozuokim literim.

Prancuzi, nu kuru da cariskuos Krīvejis atguoja zeime „№“, poši juos vaira paktiskai namontoj, koč i juos montuošona navā opicialai nūlīgta. Var saceit, ka jū montuot breiv, tok praktikā montoj cīši ratai. Vaira paplateits aizroksts „N“, kurs paktiskai irā gondreizī tys pat, viņ bez streipeitis (i atseviškys zeimis šriptā). Vyscaur prancuzi numera eisynovumus montoj rešuok – taidūs gadīņūs, kur cytys tautys stota numera zeimis voi eisynovumus, jī bīžai roksta pylnu vuordu *numéro*.

Spanīši palikuši poši tyvī Vydsლაiku latiņu vuordu eisynuošonys tradicejis breivajam goram i var eisynuot ka na vysus, tūlaik cīši daudzeyus vuordus: jī tur tai saucamūs skrīnūšūs literus (*letras voladas*) – vuordu eisynovumus, kurūs vuorda pyrmū literi pamat, kai irā, vydiskūs – puorlaiž, a vīnu voi divejus pādejūs roksta mozuokus i pacaltus, pīvadumam: „af.^{mo} *afectísimo*, „F.^{wo} *Francisco*, „M.^{as} *Maria*, „f.^{do} *firmado*. Skaituos, ka spanīši natur specialys numera zeimis, tok eisynoj vuordu *numero* ar skrīnūšajim literim³²: „n.^o“, „N.^o“, „n.^o“, „N.^o“, „n.^o“, „N.^o“, „n.^o“, „N.^o“, „n.^o“, „N.^o“ vīnskaitā i „n.^o“, „N.^o“, „n.^o“, „N.^o“, „n.^o“, „N.^o“, „n.^o“, „N.^o“ – daudziskaitā. Daudzejī variaņti pīdar i nu laika (pareizraksteibys normys laika guojumā irā meitys), i nu vītys (spanīšu volūdu montoj daudzeyuos vaļsteibuos). Pa tānejom Spanejis spanīšu volūdys opicialojom normom, skrīnūšūs literus var raksteit pastreiputus ci napastreiputus, tok pyrma jūs vysod vāga stateit punktu (seņuok raksteja i bez punkta)³³.

Pa portugalskam vuordu roksta taipoš, kai pa spaniskam – *numero*, i jūs eisynuošonys tradicejis cīši leidzeigys, deļtuo i eisynovumi irā, var saceit, taidi poši – „N.^o“ i „n.^o“.

Italīšu eisynuošonys nūsacejumi taipoš leidzeigi spanīšu nūsacejumim, pi jūs toža atļauts raksteit beigu dali pacaltu i mozuokim literim, tok praktikā tū montoj rešuok. Numera zeimi roksta „n.“^o, „n.“^o voi „n.“³⁴.

31 Cytys – Krīvejis mozuos tautys – toža, tok ite lelumā gadīņu na jūs izlasejums.

32 Eisynuot bez jūs, saceisim, ar „No.“, navar, kam tūlaik jū varātu sajaukt ar vuorduno *na*.

33 „Si la abreviatura lleva *letras voladas* (la letra volada puede ir subrayada o sin subrayar), **el punto se pone antes de la letra volada**: D.^a (doña), desc.^o (descuento), N.^a S.^a (Nuestra Señora).“ (Suazo Pascual 2002)

34 „Abbreviazioni per contrazione, in cui il punto sostituisce le lettere centrali di una parola, ad esempio *f.lli* per *fratelli*; la seconda parte può anche essere scritta in apice, come in *n.^o* per *numero* (scritto anche *n^o* o semplice-

Anglīšu volūda tur vysaidys numera zeimis. Seņuok montuoti parosti vuorda „number“ eisynovumi, pīvadumam, „Numb.“. Tān lelums skaita, ka briti montoj eisynovumu „No.“, a amerikanīši – t. s. oktotorpu³⁵ aba resteiti: „#“ (Ordinal indicator). Pa cytom ziņom, anglīši olupom montoj i apzeimīni „n“, a oktotorps vaira dūmuots deļ tekniskūs tekstu³⁶.

Ci „gods“ jau puorsaberejs?

Daudzejuos latgalīšu vītrunuos vuordugods lūcej pa t.s. III deklinacejis paraugam – tai, kai vuordūs *ols*, *mads* i c. Jaunuoki runuotuoji, švokuoki vītrunys zynuotuoji jau jūs pa lelumam namontoj, tok vacī vēļ olupom pasoka, pīvadumam:

„Kura gods tu esi?“ – Juoņs Byumaņs, 2007 g., dzims 1928 g. Rudzātu pog. Byumaņūs.

Ak jau itei problema ceļās nu tuo, ka *u* skons nominativā irā pagaiss i nominativa porma sakreit ar I deklinacejis nominativa pormu. Taida sakrisšona, vaira vēļ situacejā, kod volūdys juos runuotuojum nīkur navuica, ar laiku snādzās iz cytu lūcejumu vīnaiduošonuos. Skaidrys, ka vuorda baļtiskuo puorvārsuma *gods* asameiba I deklinacejā, kuru latgalīšim vuica baļtīšu školuos, vēļ vaira pastyprnoj itū teņdeņceju, koč ite na golvonuo vaine, kam i vuordim *mads* i *ols* latgalīšu volūdā jau praktiski eksistej ūtra, paraleluo lūceišona pa I deklinacejis paraugam, koč itūs vuordu baļtiskī analogi irā III deklinacejā: varim pasaceit i *daudzi mads*, i *daudzi mada*, i *pīdzēre ols*, i *pīdzēre ola*, i ni tys, ni tys variants latgalīšu volūdys runuotuojam nasaruodeis napareizs.

Tok vysleidza pasaceļ vaicuojums: kū ar vuordu *gods* dareit latgalīšu literariskajā volūdā? Par pareizū izalaseit vīnu nu variantu ci pamest obadiv? Ar vuordim *mads* i *ols* taidys problemys navā, jūs opicialai skaita par III deklinacejis vuordim, tok ar vuordu *gods* vys vēļ dzela naskaidra – ak jau partū, ka baļtīšu volūdā jis I deklinacejā – *gads*, na *gadus*.

Tū, ka itys vaicuojums aktuals i naatlīkams, paruoda i tys, ka dažā jaunuos latgalīšu volūdys vuiceibys gruomotuos paralelai (i, cik varim sprīst – pa nauošmeibai) pasaruoda obadiv pormys, pīvadumam: *Tyukstūša deveni symti catūrtuo godū*, *Braucit cīmā iz Jaunagođ/ cytagođ!*, *Iz cyta godš/ Cytugod / Aizcytgod*, *Godšdalis / Godalaiki* (Andronovs, Leikuma 2008).

Mieness genitivā?

Tīkpat svareigs, cik „gods vaicuojums“, irā i kalendarūs mienešu aizraksteišonys vaicuojums. Lelums čislys roksta pa baļtīšu modai, kam vuicejušis baļtīšu školuos. Taidu pormatu tiražej dažā napaseņ izlaistuos vuiceibys gruomotuos, pīvadumam: *divdesmit trešais apreļs* (Andronovs, Leikuma 2008).

Tok izaver, ka tradicionalai latgalīši montovuši cytaižuokys čislu pormys, kurys leidzeiguokys lītaunīku, poļaku i krīvu – tautu, ar kurom latgalīši tur vaira kūpeiga raksteibys raisteišonuos procesūs

mente n).“(Abbreviazione)

35 „Название пришло из картографии, где таким знаком обозначается деревня (Ostothogr значит «восемь полей», и знак изображает восемь полей и населенный пункт посередине). Иногда неправильно наз. «диез»“ (Paratype)

36 „В английской типографике номер обозначается символами n° (то есть малым латинским «n» и знаком градуса), No. (также можно и без точки) или # (окторпом — в литературных изданиях употребляется редко и принят скорее в технических текстах).“(Знак_номера)

na ar baļtīšim. Sateikamys i pormysdivdesmit trešuo apreļā⁷, *apreļa divdesmit trešuo, apreļa divdesmit trešuo diņa* (saleidzynošte ar lītaunīku *balandžio dvidešimt trečioji* i *balandžio dvidešimt trečioji diena*, poļaku *dwudziesty trzeci kwietnia, dzień dwudziesty trzeci kwietnia* i *dwudziesty trzeci dzień kwietnia*, krīvu *двадцать третье апреля*³⁸, boltkrīvu *дваццаць трэці красавіка* i *дваццаць трэці дзень красавіка*, ukrainīšu *двадцять третій квітня* i *двадцять третій день квітня*).

Raksteitī olūti

Augšuok asam pastatejuši četrus deļ latgališu volūdys svareigus vaicuojumus i niu raudzeisim pasavērt, kai ituos dzelys raksteitys latgališu gruomotuos, presē i iz pīrškmatu.

Poša vacajā zynomajā latgališu gruomotā „Evangelia toto anno“, kurei izguoja 1753 godā, latgaliskajūs tekstūs ar skaitlim raksteitu skaitu atrast naizadeve. Gruomotys pyrmajā puslopā pīraksteits gods ar punktu, tok vysa puslopa irā latiņu volūdā.

Ka pasaveram XIX gs. puoteru gruomotuos, tūlaik redzim, ka punktu aiz ailis skaitu navā, a mieneši raksteiti genitivā i postpozicejā: „13 Apr.“, „29 Maja“, „(..) nuskaiti 115 Psalmi, kurā („)“ (6 obruozeņš)

Maņteupeļa kaleņderūs radzama nakoņsekveņceja: tī ailis skaitavuordi raksteiti i bez punkta („2 Zimys mien.“), i ar punktu („4. Swac. mien.“), i ar izskonu taidim pošim („ar 9tu dinu“) ci mozuokim literim („1862mo goda“) (7 obruozeņš). Raksteiba izašķir na viņ pa godim, bet i pa puslopom, 1862 gods kaleņderī daža radzama nakoņsekveņceja (ar/bez punkta) vīnā puslopā (8 obruozeņš). Cytim godim attīceiguo puslopa pīraksteita ar punktu, tok navarim saceit, ka punktu teik vaira, saceisim, pošā kaleņdera tabelī 1862 godā stota punktu iz vyds čislys i nedelis dīnys („10. Treszdina.“), a 1871 – nastota („3 Swadina.“). Varātu byut, ka ite drukavuoetoja ītaka – kaleņderus drukavuoja Reigā pi Ernesta Platesa: jis skaitus ak jau raksteja pa vuocu paraugam, a Maņteupeļs – pa poļaku. Nu kaleņderu varim pasavuiceit i pylnūs čislu i stuņžu raksteišonys: „Sina mieniesi 22 dina“, „sōkas ar 11tu dinu Rudinia mieniesza, stundiē 8, 56 min. nu rejta“ Kas atsafic iz vuorda „gods“ lūceišonys vaicuojumu, to Maņteupeļs koņsekventai montoj genitivu „goda“. (Manteuffel 1862; Manteuffel 1871)

Latvejis vaļsts viesturis arkiva projekta „Raduraksti“ sātyslopā raudzejom atrast kū nibejs līteigu i XVIII–XIX gs. Latgolā dzymušūs, kristeitūs, lauluotūs i myrušūs registrūs, tok jī raksteiti latiņu, poļaku i krīvu volūduos. Izadeve sameklēt nalelus dabuovejumus latgališu volūdā (pīvadumam, „brols“, „mosa“), tok numeraļu latgališu tekstā naatrodom. (Raduraksti 2007)

Partū varim saceit, ka gona lels materials deļ tiemēšonys i saleidzynuošonys pasaruoda tik piec druka nūlīguma nūceļšonys, kod regularai suoc izīt i gruomotys, i gazetys.

Pyrmuo latgališu gazeta „Gaisma“ (izlaiž Praņcs Kempys Pīterpilī) par reizi īzeimej problemu, kurei byus karaktereiga gondreiz vysom tuo laika latgališu gazetom: juos taisa pa baļtīšu gazetu paraugam i deļtuo pyrmajā puslopys nūpormiejumā dominej baļtizmy, tok dziļuok, pošūs tekstūs, sasagloboj latgaliskuo raksteiba. Itū baļtiskū vierzīni aplīcynoj jau pošā saukšona par avizi, koč latgališu skaiteituojim itys vuords na pazeistams: 1 numera 1 puslopā redakceja roksta: „jauna latwyska awize (gazeta) sōks izit“, respektivi, īskovuos paskaidroj baļtiskuo vuorda nūzeimi. Tamā pošā puslopā

37 Itei porma dzeiva i myuslaiku runys volūdā: „As esmu („) dzims („) divdesmit pīkta janvara.“ – Ontons Rutka, Dagdā, 2011 g., dzims Bierzeņu pog. 1948 g.

38 Seņuok i krīvu volūdā aiz čislys raksteja vuordu *день*, pīvadumam, iz XIX gs. pastateituo Gribojedova pīminiekļa Tiplisā (5 obruozeņš).

redzīm, ka gazetys viersā čisla raksteita ar punktu: „Swatdin, 27. Nowembrī“, tok zemļuok – tekstā, bez: „decembra mēnesī 1905 g.“. (Gaisma 1/1905) Tys pat nūtik i cytūs „Gaismys“ numerūs, pīvadumam, № 24 puslopys viersā raksteits „1. junijā 1906. g.“, a tekstā – „Pec 13 maja“ (Gaisma 24/1906). Kai redzīm, mienesi Kempa roksta lokativā (pa baļtīšu paraugam?). Numera zeimi „№“ „Gaisma“ montoj vysūs numerūs.

Nikodema Rancāna „Sākla“ izīt tikai 1906 gods I pusē, Pīterpilī. Tī taišoš kai „Gaismā“ viersā čisla irā ar punktu: „Sastdin, 25. Februārī“, a tīpat zemļuok tekstā – bez: „Sasdin 18 Marta“. Numera zeime – „№“. (Sakla 2/1906)

Praņča Trasuna izlaistais „Auseklis“ suoc izīt Rēznē 1906 godā i myus iņceresejūšajūs vaicuojumūs principialai nu „Gaismys“ i „Sāklys“ naizaškir (vīneiguo izškireiba, ka čislu aizrokstam Trasuns montoj genitiva pormu): taišoš viersā roksta ailis skaitus ar punktu („Pikdina, 17. Marta“), a vydā – bez („Svacaines (Februara) meneša 17 dinā“), taišoš pi numeru roksta numera zeimi „№“. (Auseklis 1/1906) (9 obruozeņš)

Kazimirs Skrynda izlaiž „Drywu“ nu 1908 da 1917 gods i „Jaunū Drywu“ 1918 godā. Varbyut deļtuo, ka jei suoc izīt vāluok, varbyut deļtuo, ka K. Skrynda mozuok oreņtejas iz baļtīšu, bet „Drywa“ izaškir nu augšuok apraksteitūs gazetū: jamā koņsekventai nastateiti punkti piec ailis skaitu: „Utardin, 16 Decembra“ (Drywa 8/1908). Pymajūs godūs montuota pa lelumam mieneša genitiva porma, vāluok – lokativa: „Trešdin, 6 septembrī 1917 g.“ (Drywa 33/1917). „Drywā“ montoj vuorda „gods“ genitivu ar golūtni „-s“, koč i na koņsekventai: „Gods moksa byus“ (Drywa 8/1908), „Gods moksa 12 rb.“, bet „winpadsmytajs goda gojums“ (Jaunò driwa 21/1918). Montoj numera zeimi „№“. (10 obruozeņš)

Gazetu „Jaunas Zinias“ nu 1912 gods „soce izdawot jauna latwišu sadraudziba“, respektivi, ite na kura bazneickunga izdavums, a laiceigys bīdreibys, suokuos redaktors irā Vaclavs Krops, vāluok – Vladislavs Rubuļs. Kūpumā pa sovai volūdai gazeta tur mozuok baļtizmu na bazneickungu gazetys, tok myusu pastateitajūs vaicuojumūs jei leidzynoņās tuo laika „Drywai“: aiz ailis skaitu punktu nastota („ar 1913 godu“), mieneša genitiva namontoj („3 nowembrī“), roksta numera zeimi „№“, gods genitivu roksta i ar „-s“, i ar „-a“ („Godsmoksa“ / „Pymajys goda-gojums“). (Jaunas zinias 3/1912)

„Liaužu Bolss“ izīt 1917 godā, Ignata Ašāna redakcejā jū izdūd „Letgolas Tautas Komitets“. Jis atkluotai polemizej ar „Drywu“, prosa Latgolai autonomejis, i soka, ka dasavīnuošona Baļtejai izputnyuos latgalīšu sovpatēibu i volūdu. Na breinums, ka juo volūda tur mozuok baļtizmu. Myusu vaicuojumūs jī: punkta nastota („Sasdin, 15 Aprilī 1917 godā“), numera zeimi montoj, mieneša genitiva namontoj. (Liaužu bolss 2/1917)

„Jaunò Letgola“ (sprīžūt pa vuorda „Letgola“ lītuošonai, jī irā „Ļ. aužu Bolsa“ dūmubīdri) izīt tikai eisu šaļti 1918 godā (Latvejis Nacionalajā bibliotekā atrūnams tikai vīns numers), jī sevi sauc par „Demokratiskòs Jaunibas organs“ i atkluotai oponej bazneickungim („Simpatijas uz gorigim tāvim porit dreži, kai pawasara wejenč. Un tys del tò, ka gorigi wedeji nasaprūt ni liaužu sirds ni jaunibas idealu.“) Jī punktu nastota, numera zeimi montoj, i montoj taišoš i mienesi genitivā („27 Aprilia 1918 g.“). (Jaunò Letgola 1/1918) (11 obruozeņš)

Nu 1919 da 1940 gods izīt „Latgolas vōrds“. Jis ar laiku palīk aizviņ baļtiskuoks i baļtiskuoks, iz vyds pymuo i pādejuo gods gazetu eistyn radzams lels kontrasts (pīvadumam, leksikā: „kanturs“/ „kantoris“), deļtuo apraksteisim obejus. 1919 godā montoj mieneša genitivu, punktus stota viersā

(„31. jūlija 1919. goda“), tok na tekstā („8–12 jūlijam“), genitivā roksta „goda“, montoj numera zeimi (Latgolas Wōrds 1/1919). 1940 godā jau mieneša genitiva namontoj, punktus stota vysod („28. jūnijā 1939. g.“), „gods“ genitivs ar „-a“ („20. goda gojums“), i, golvonais, numera zeimis vītā montoj baļtiskū eisynovumu „Nr.“ (Latgolas vōrds 26/1939). Varātumem dabuoveit, ka pādejūs godu „Latgolas vuords“ irā paraugs tam, kai navajadzātu raksteit pa latgaliskam.

Laikroksts „Latgalīts“ izīt nu 1920 da 1926 gods i punktu stateišonā irā nakoņsekvents: vysā izīšonys laikā punktus cytu reizi stota, cytu – nastota i gazetys viersā, i tekstūs; vīnā puslopā var byut nazzik reižu pīraksteits i tai, i tai. Mieneša genitivus laikroksts montoj nakoņsekventai, vaira – pyrmajūs godūs („Trešdņ 16 maja 1923 g.“), i, iņceresnai, ka montoj jūs dažā tūlaik, kod stota punktus („Trešdīn, 11. marta 1920. g.“). Pādejūs godūs geinitiva namontoj, ni ar, ni bez punktu. Koņsekventai roksta „goda gojums“ i lītoj numera zeimi „№“ (Latgalīts 13/1923) (12 obruozeņš)

„Jaunō Straume“ izīt nu 1921 da 1934 gods i jamā radzama koņsekventa baļtiskuošonus. Ka pyrmajā numerī redzim mieneša genitivu („12. marta 1921.“, „svātīn, 29. maja“), numera zeimi, punktus tik viersā, a tekstūs – nakoņsekventai (Jaunō straume 1/1921), to 1930 godā jau punktus stota koņsekventai i pagaist genitivs, a 1934 – navā i numera zeimis i punktus stota dažā aiz romīšu skaitu – „XIV. gods“ (Jaunō straume 3/1934).

„Zemņika Bolss“ (red. Seima deputats Jezups Roskošs) izīt nu 1924 da 1926 gods, punktus aiz ailis skaitu stota koņsekventai, pa lelumam montoj mienešu pasaukys lokativā, tok vītom – i genitivā („8. Aprelia 1925. g.“), roksta „goda gojums“ i koņsekventai dasatur pi numera zeimis „№“, koč pādejuos puslopys zamoškā tipograpejis konaktinpormacejā pa baļtiskam lītuots eisynovums „Nr.“ (Zemņika Bolss 13/1925)

„Zemņika Ziņas“ (red. Jezups Uļjans) izīt nu 1926 da 1931 gods i irā koņsekventys: stota punktus, namontoj mienešu genitivu, tok montoj numera zeimi. (Zemņika Ziņas 18/1931)

„Jaunais Vōrds“, kurs sevi skaita par „Zemņika Ziņu“ i „Jaunōs Straumis“ piecguojieju (suokuos redaktors irā Uļjanu Jezups), koņsekventai stota punktus, namontoj mienešu genitiva i 1935 gods seņtebrī puorīt nu „№“ iz „Nr.“ (Jaunais Vōrds 1/1931). „Jaunais Vōrds“ izīt i zam sovetu da 1940 gods rudiņa, tok ortograpejis tys napuormeij, jei vysleidza palīk baļtiska (Jaunais Vōrds 33/1940).

Sibirs latgalīšu gazetuos „Jaunajs latgalīts“ i „Vuicīs!“ punktu aiz ailis skaitu vysā nastota, vysod montoj numera zeimi, mienešus roksta i lokativā („7 majā“), i genitivā („20–31 augusta“), a gods genitiva myusim naīsadeve sameklēt. (Vuicīs! 1928; Jaunajs Latgalīts 3/1928; Jaunajs Latgalīts 4/1928) (13 obruozeņš)

Ka veramīs kūpumā i cara laiku, i pyrmuos Latvejis republikys, i Sibira gazetu, tūlaik īsazeimoj atkareibys nu izdevieju politiskūs simpateju, konjunkturys, voldūšūs tautu (baļtīšu, krīvu). Redzim i koreļaceju iz vyds simpateju pret baļtīšim i myus iņceresejūšūs dzelu (a taipoš i cytu, saceisim, leksikys) daleidzynuošonys baļtīšim.

Iņceresnai, ka cara i revolucejis laikā bazneickungu izlaistajuos gazetuos baļtīzmu labtik vaira na laiceigūs organizaceju i aktivistu izlaistajuos, deļtuo bazneickungu gazetys navar tikt skaitēitys par lobu olūtu. Latvejis laika i seviški Uļmana laika gazetys palīk ar kāžnu godu baļtiskuoškys, partū i juos navar byut par myusu atskaita punktu. Vysvaira vuiceitīs vajadzātu nu revolucejis laika laiceigūs izdevieju gazetu, kam itī ļauds raudzeja raksteit, oreņtejtūtīs taišni iz latgalīšu volūdys. Sibira gazetys toža lobs olūts, kam tymā laikā Sibīrī raudzeja izkūpt latgalīšu volūdys sovpatēibys.

Vēl varim dabuoveit nazcik sovaižuoku olūtu. Kozlouskuo vuordineicys titeļpuslopā gods raksteits bez punkta: „1918 g.“ (Kozlowskis 1918). (14 obruozeņš) Taipoš irā daruodejumi, ka numera zeime „№“ Latgolā montuota i iz sadzeivis priškmatu, saceisim, iz sātu adresu pluoteišu. (15 i 16 obruozeni)

Izvadumi

Niu, jamūt vārā vysus aptiemātūs i izanalizātūs materjalus, raudzeisim atsaceit iz ituo arteikeļa suokuos pastateitūs vaicuojumū.

Redzim, ka punktu aiz ailis skaitu i stateja, i nastateja, tok skaidrai radzams, ka stateja tik tī, kuri oreņtejās iz baļtīšu volūdys i raudzeja latgalīšu volūdu padareit jai leidzeiguoku. Tī, kuri dasaturēja pi latgaliskuos tradicejis, punkta nastateja vysā. Skaidrys, ka itei tradiceja it nu poļaku, i ļauds varātu mulsynuot tys, ka poļaki napaseņ suokuši punktu stateit (tok čisluos jī vysleidza nastota). Tok lītaunīki, kuri pa sovai rokstu tradicejai latgalīšim poša tyvuo tauta, irā palykuši pi sovys (i poļaku) viesturiskuos skaitu raksteišonys tradicejis. Ruodīs, ka ite optimalais ceļs i deļ latgalīšu.

Numera zeimi „№“ montoj vysūs latgalīšu rokstu olūtūs, i tikai Uļmana diktaturys laikā, 30-tūs godu ūtrajā pusē, kuri nakuri laikroksti suoc puorīt iz baļtiskuo (i vuocyskuo) apzeimīņa „Nr.“. Deļtuo itymā vaicuojumā vysā navā švuorbu – latgaliskuo tradiceja irā numera zeimis „№“ lītuošona.

Jau nu cara laiku montoj obejus vuorda „gods“ genitivus. Pa analogejai ar „ols“, „mads“ izaver, ka genitivs ar „-s“ irā senejuoks, i jis puorsamej par jaunuoku pormu volūdys dabeigā raisteibys-nūsaniveliešonys procesā, kuram par spieceigu katalizatori iraida baļtiskuo genitiva porma ar „-a“. Itē varami obeji celi – palaist volūdu pa dabeigam vīnkuoršuošonus ceļam ci raudzeit saglobuot senejuokys sovpatēibys. Pa myusim, pareizuoks i skaiškuoks byutu saglobuošonys ceļs, tok ite vajadzeiga plotuoka diskuseja ap itū vaicuojumū (tymā skaitā i vuordu „mads“ i „ols“ koņtekstā).

Mieneša genitivs taipoš izaver senejuoka čislys raksteišonys porma, koč i da gola navarim byut itycynuoti, kam jis sakreit i ar krīvu tradiceju. Tok skaidrys, ka lokativa porma īsavaisej pa baļtīšu volūdys mīdzīņam. Zeimeigai, ka Maņteupeļa kalēnderūs montuotuo čislys aizroksta porma ar mieneša genitivu i vuorda „dīna“ dabuoveišonu irā cīši leidzeiga lītaunīku čislys raksteišonys tradicejai. Tys varātu byut par daruodejumu tam, ka ite senejuoka „poloniskūs baltu“ – lītaunīku i latgalīšu raksteišonys tradiceja i deļtuo pi juos vajadzātu dasaturēt.

LITERATURA I OLŪTI

(Škārsteikla nūruodis iz 2012 gods pebraļa 12 dīnys.)

Abbreviazione. *Wikipedia*. <http://it.wikipedia.org/wiki/Abbreviazione>

Allgemeine Literatur-Zeitung. Numero 5^b. Sonnabends, den 5^{em} Januar 1788.

Allgemeine Literatur-Zeitung. Num. 266. Donnerstags, den 28. September 1809.

Allgemeine Literatur-Zeitung.–174– October 1834.

Andronovs, Aleksejs, Leikuma, Lideja (2008) *Latgalīšu-latvīšu-krīvu sarunu vuordineica / Latgaliešu-latviešu-krievu sarunvārdnīca / Латгальско-латышско-русский разговорник*. Ačynskys-Reiga: LVAVA.

Auseklis. (1906) № 1. Rezekne.

Balss (1878).

Blinkena, Aina. (2009) *Latviešu interpunkcija*. R.: Zvaigzne ABC.

- Bartz, Dietmar. (2001) *Nummern-Zeichen*. <http://www.wer-weiss-was.de/theme143/article705461.html>
- Cappelli, A. (1912) *Dizionario di Abbreviature Latine ed Italiani*. Milano. <http://www.hist.msu.ru/Departments/Medieval/Cappelli/>
- Drywa*. (1908) № 2. С.-Петербургъ.
- Drywa*. (1917) № 33. Режица.
- Deutsche Zeitung*. № 182. Freitag 31. Dezember 1847.
- Einkommende Zeitungen* (1650). No.17.
- Euangelia vnd Episteln* (1615). Riga.
- Frankfurter Zeitung*. Nr. 1. Freitag, 16. November 1866.
- Gaisma*: pyrma latgališu awize. (1905) № 1. С.-Петербургъ.
- Gaisma*: pyrma latgališu awize. (1906) № 24. С.-Петербургъ.
- Jagodziński, G. (2008) *Gramatyka języka polskiego*. <http://grzegorz.w.interia.pl/gram/pl/liczeb01.html#forma5>.
- Jaunais Vārds*: Latgolas zemņiku progresīvās apvineibas laikroksts. (1931) № 1. Reigā.
- Jaunais Vārds*: Latgolas laikroksts zemņiceibai un strōdniceibai. (1940) Nr. 33. Reigā.
- Jaunajs Latgalīts*: Avīzes «Taisneiba» bezmaksas pīlykums / VĻKJS CK un Sibires LKJS komiteta izdavums. (1928) № 3. Novosibirsk.
- Jaunajs Latgalīts*: Avīzes «Taisneiba» bezmaksas pīlykums / VĻKJS CK un Sibires LKJS komiteta izdavums. (1928) № 4. Novosibirsk.
- Jaunas zinias*: nedēļas laikroksts. (1912) № 3. С.-Петербургъ.
- Jaunò driwa*. (1918) № 21. Rēzeknē.
- Jaunò Letgola*: Demokratiskòs Jaunibas organs. (1918) № 1. Rēzeknē.
- Jaunò straume*: sabidriski-literarisks laikroksts. (1921) № 1. Reigā.
- Jaunò straume*: Progresivos zemņiku partijas avize. (1934) Nr. 3. Reigā.
- Kozłowski, Eduards (1918). *Krīwu-Latgališu-Wōcu wōrdinica*. Rēzeknē.
- Latgolas Wōrds*: latgališu nedēļas laiksroksts. (1919) № 1. Reigā.
- Latgolas vōrds*: katōļu laikroksts. (1939) Nr. 26. Rīgā.
- Latgalīts*: politisks, sabidrīks un literarisks laikroksts zemņikim. (1923) № 13. Reigā.
- Leipziger Inlligenz=Blatt*. (1764) No. 47. Sonnabends, den. 27 Octobr.
- Liaužu bolss*: Liaužu partejas gazeta. (1917) № 2. Петроградъ.
- Luther, M. (1586) *Enchiridion*. Königsperg.
- Mackiewicz, L. (2010) *Liczebniki porzadkowe – 3-go Maja, 3-ego Maja czy 3 Maja?* <http://www.ekorekta24.pl/aktualnosci-jezykowe/5-pisownia/135-liczebniki-porzadkowe-3-go-maja-3-ego-maja-czy-3-maja>
- Mājas viesis* (1899)
- Manteuffel, G. (1862) *Inlantuziemies Łajkagromota aba KALENDERS uz 1862° goda, kotram ir 365 dinas*. Rejgā: Nomā tajsiejszonas gromotu Ernēsta Platesa.
- Manteuffel, G. (1871) *Inlantuziemies Łajkagromota aba KALENDERS uz 1871^{mu} godu, kotram ir 365^{es} dinas*. Rejgā: Nomā tajsiejszonas gromotu Ernesta Platesa.
- Neue Zeitungen* (1767) No. XC. Aus das Jahr 1767. Leipzig den 9. November.

- Numbrite kirjutamine. *Eesti keele käsiraamat*. Eesti Keele Instituut. <http://www.eki.ee/books/ekk09/?p=2&p1=10>
- Ordinal indicator. *Wikipedia*. http://en.wikipedia.org/wiki/Ordinal_indicator
- Oxford Dictionaries: Dictionary: No.. <http://oxforddictionaries.com/definition/No>.
- Paratype* <http://www.paratype.ru/help/term/>
- Raduraksti* (2007) Rīga: Latvijas Valsts vēstures arhīvs. <http://www.lvva-raduraksti.lv/>
- Reichs=Gesekblatt* (1874) № 16. 7. Mai 1874.
- Rokicki, L. (2010) *Kłopotliwe liczebniiki porzadkowe*. <http://lukaszrokicki.pl/2010/07/18/kłopotliwe-liczebniiki-porzadkowe/>
- Sēta, Daba, Pasaule (1860) I sēj.
- Skaičių rašymas*. Klaipėdos rajono savivaldybė. <http://www.klaipedos-r.lt/?lt=1184051627>
- Stenders, G. F. (1776) *Augstas gudribas grāmata no Pasaules un Dabas*. Jelgavā un Aizputē.
- Stenders, G. F. (1796) *Augstas gudribas grāmata no Pasaules un Dabas, no jauna pārliukota no tā Jauna Stendera*. Jelgava.
- Suazo Pascual, Guillermo (2002) *Nueva ortografía práctica*. Madrid: Edaf.
- Valdemārs, Kr. (1852) *300 stāsti*. Rīga.
- Vuicīs!* (1928) Vyssavīneibas Uorkuortejuos skaiteit-raksteit namuokuleibas likvidiešonas komisijas vīnreizeigs organs. Novosibirsk.
- Woordenlijst Nederlandse Taal – Officiële Spelling*. <http://woordenlijst.org/leidraad/6/9/>
- Zemnika Bolss*: Latgolas Demokratu partijas avīze. (1925) № 13. Reigā.
- Zemnika Ziņas*: Latgolas zemņiku avīze. (1931) № 18. Reigā.
- Ефимов, В. (2009) *new_fonts: PT Sans* http://community.livejournal.com/new_fonts/19692.html
- Знакомера. *Википедия*. http://ru.wikipedia.org/wiki/Знак_номера
- Երևանի քաղաքապետարանի ենթակայության դպրոցներ. Երևանի քաղաքապետարան <http://www.yerevan.am/1-270-%20The%20schools%20subordinated%20to%20the%20municipality%20of%20Yerevan.html>

LĪTUOTĪ TERMINI

Ailis skaits – skaits, kurs izsoka saksteibu (pa baļtiskam – *kārtas skaitlis*).

Baļtīšu volūda – Baļtejis aba Kūrzemis i Vydzemis latvīšu volūda, Latvejis Republikys opicialajā sazinē saukta par *latviešu literārā valoda*.

Čisla – dīnys identipikators kaidā nibejs kalendarajā sistemā, parostai sasadora nu mieneša i mieneša dīnys voi nu mieneša, mieneša dīnys i gods (pa baļtiskam – *datums*).

Latgališu volūda – Inļantejis aba Vicebska gubernejis, aba Latgolys latvīšu volūda, Latvejis Republikys opicialajā sazinē saukta par *latgaliešu rakstu valoda*.

Pamata skaits – skaits, kurs izsoka daudzumu (pa baļtiskam – *pamata skaitlis*).

1 obruozenš. Ūlneicys pluoteite Polejā
Picture 1: A street name plate in Poland

NS - NTUS — 242 —		NU - NUANDO		NUARE - NUO — 243 —		NUP ^o R - NUTUS	
n̄š	(ns) naturas xiv f.	n̄ú	(nu) nostro vi- ro viii p.	n̄uare	(nuare) nume- rare xv f.	nup ^o r	(nup ^o r) nuptia- rum xiv
N̄S	(NS) nos viii	n̄ú	(nu) numero xiv	n̄uat	(nuat) nume- rat xiv m.	nup ^o s	(nup ^o s) nuptias xv
n̄s	(n's) numerus xiv p.	N̄U	(NV) non vacat, - non valet viii	n̄uate	(nuate) nume- rate xv f.	n̄uq̄	(nuq̄) nunquam xv m.
N̄SC	(NSE) non sic est viii	n̄. V.	(NV) Nobilitat̄ Vostra xv m.	n̄uc	(nuc) nuncium xiv m.	n̄uq̄	(nuq̄) nunquam xv f.
N̄SGC.	(NSGC) Nostro Signore Gesù Cristo xvii	n̄. n̄. n̄.	(n's) nihilum xv	n̄ucq̄	(nucq̄) nunquam (nunquam) xiii m.	n̄uq̄	(nuq̄) numquid xiii
n̄strm	(nstrm) nostrum xv	n̄ú	(nu ^o) numero xii	n̄uch̄	(nuen ^o) nume- rentur xiv p.	n̄ur	(nur) numerus xiii p.
NT	(NT) Nuovo Testa- mento	n̄ú ^o	(nu ^o) numerus xv m.	n̄ui	(nui) nervi xii	n̄us, n̄us	(u's) numerus xv
n̄ t	(n't) nisi tibi xiv	n̄už	(nuž) numerum xiv f.	n̄ui	(nui) Numeri (ab- brev. eccl.) xv	n̄usq̄	(nusq̄) nusquam
n̄t	(n't) nectar xiii	n̄uŕ	(nuŕ) nuncietis xv m.	n̄u n̄u	(nu ^o) numeri xiv	n̄ut	(nut) nuntium xiv p.
N̄tate	(Ntate) Nativita- te xiii f.	n̄ua	(nua) nuncia xv	n̄uff	(null) [a] nulla ora xiv f.	n̄ut ^o	(nut ^o) nutrimen- tum xiv m.
n̄te ^o	(n'te) nullate- nus xiii f.	n̄ua ^o	(nu'a ^o) numera- bilibus xv m.	n̄ull	(nullr) nulliter xvi	n̄ut ^o	(nut ^o) nutri- mento xv m.
n̄ti	(nti) numerati (Milano) xv f.	n̄ua ^o	(nu'a ^o) nume- ratio xv m.	n̄ultus	(nultus) nullate- nus xv	n̄uta	(nuta) numerata xv
n̄tia	(ntia) nuntia (nun- cia) xv	n̄ua ^o	(nu'a ^o) numera- liter xv m.	n̄unct	(nunct) nuncupati (ser. bull.) xvii p.	n̄ut ^o	(nut ^o) nutrit xv m.
n̄ty	(ntm) nominati- vum xiv f.	n̄ua ^o	(nu'a ^o) numera- re xv f.	n̄um	(num) numero viii	n̄ut ^o	(nut ^o) nutritiva xv f.
N̄to	(Nts) Notarius xvi	n̄uac	(nuac) nume- rationis xiv m.	N̄uo	(NUO) nane ve- ro viii	n̄ut ^o	(nut ^o) nutritur xv f.
n̄tus	(ntus) nominati- vus xv f.	n̄uando	(nuando) nume- rando xiv f.	n̄uo	(nuo) numero xiii	n̄utus	(nutus) numera- tus xv

2 obruozenš. Kapelu Adriana gruomotys puslopys ar eisynuojumim „num” i „nu”
Picture 2: Page of the book of Adriano Capelli with abbreviations „num” and „nu”

3 obruozenš. Ūlneicys i kuormu pluoteitis Tiplisā
Picture 3: Street name and address plates in Tiflis

4 obruozeņš. Školys pluoteite Tiplisā
Picture 4: A school's name plate in Tiflis

5 obruozeņš. Aleksandra Gribojedova kopa pīminiekļis Tiplisā
Picture 5: The tombstone of Alexander Griboyedoff in Tiflis

Cytojamos Baznīcas Swatdīnes.

Gods	Palnu d.	Lēldīna	Wos. Swat.	Sakr. d.	1 Adwen. d.
1910	3 Mart.	18 Apr.	6 Jun.	17 Jun.	28 Nov.
1911	2 Mart.	10 Apr.	5 Jun.	16 Jun.	27 Nov.
1912	21 Febr.	8 Apr.	27 Maja	17 Jun.	2 Dec.
1913	6 Febr.	24 Mart.	12 Maja	23 Maja	1 Dec.
1914	26 Febr.	13 Apr.	1 Jun.	12 Jun.	30 Nov.
1915	4 Febr.	22 Mart.	10 Maja	21 Maja	29 Nov.
1916	23 Febr.	10 Apr.	29 Maja	9 Jun.	27 Nov.
1917	15 Febr.	2 Apr.	21 Maja	1 Jun.	3 Dec.
1918	7 Mart.	22 Apr.	10 Jun.	21 Jun.	2 Dec.
1919	20 Febr.	7 Apr.	26 Maja	6 Jun.	1 Dec.
1920	12 Febr.	30 Mart.	18 Maja	29 Maja	30 Nov.
1921	3 Mart.	18 Apr.	6 Jun.	17 Jun.	28 Nov.
1922	16 Febr.	3 Apr.	22 Maja	2 Jun.	27 Nov.
1923	8 Febr.	26 Mart.	14 Maja	25 Maja	3 Dec.
1924	27 Febr.	14 Apr.	2 Jun.	13 Jun.	1 Dec.

EISAS REITA LYUGŠONA

Reitīs, kad tūk kai atsamdi nu mī
wu protu uz Diwu un pateic par pāg
sorgšonu nu wysaldom calaimom.

Ak muns Diws! Pi Tewis es nu
un Tewi mekleju, kai reita gaism
atsamustu, par Tewi wysod pīmīni
dumoju, jo Tu esi muns paleigs u
Un tagad lai Swata Gora želestibi
munu protu un munu sirdi. Amen

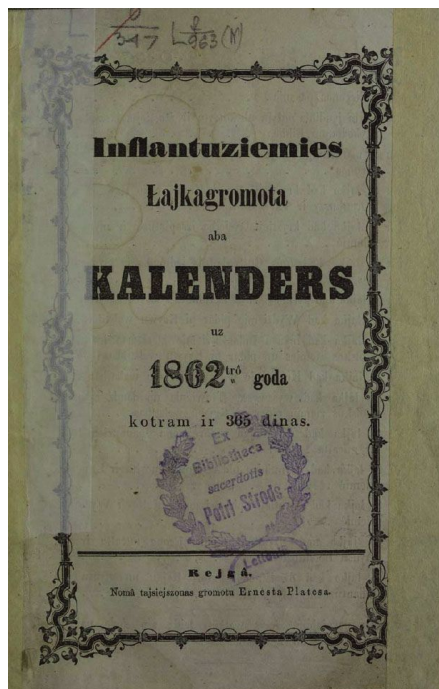
Swata krysta zelmi pormasdams, sol
Iks words Diwa Tawa + un Dals
ta Gora + Amen.

Lai top slaweta swata un naiš
jadiba: Diws Taws, Diws Dals un
tajs Gors, tagad, wysod un myužiš
Amen.

Gerbadamis tai lyudzis:

Sowas misas kailumu es sadz
bet Tu, ak Kungs, munas dweseles
apsedz ar Towu augstu želestibu.
Krystibas Tu mani apgerbi ar nawain
todēl dud man, lai es par šitos dreb
ryupejus wairok, nakai par cytu apg
pec augšamcelšonus mūnai dwesele
ta tei pat misa, bet jau aģerbtā
stibas drebī. Amen.

6 obruoženš. XIX gs. puoteru gruomota (bez titelpuslopys)
Picture 6: XIX century missal in Latgalian (without title page)

7 obruoženš. Maņteupeļa 1862 gods kalēnders. Titelpuslopa
Picture 7: Calendar drawn up by Gustav Mateuffel, year 1862, the title page

3

Cylojamas Bazniejys Swadinas szymā godā:

Swadina waca ajzgawienā	4.	Swac. mien.
Palnudinā	21.	Swac. mien.
Leldinie	8.	Suſu mien.
3 Krystadinas dakrejt	14., 15. un 16.	Lopu mien.
Debieskopszonasdinā	17.	Lopu mien.
Wossoraswatki	27.	Lopu mien.
Sakramentadinā	7.	Wossor mien.

Swadinu piec Wossoraswātkim izkrejt szymā godā leidz myusu wacam kalenderam diwidēsmit un sieszas.

Pyrna Adwentaswadina byus 2 Zimys mien.
Leldinie szymā godā leidz myusu wacam kalenderam izkrejt pawyssam tamā pat dinā kaj un leidz jaunam kalenderam.

Sausas dinas leidz wacam kalenderam byus:

Pyrmās	28	Swac. mien. un 2, 3 Paw. m.
Utras	30	Lopu mien. un 1, 2 Woss. m.
Treszas	19, 21 un 22	Rudinā m.
Catturtas	19, 21 un 22	Zimys m.

Kalendera ziejmiu izstostiejszona.

☺ Jauns mienies.	☺ Pyls mienies.
☾ Auguszajs mienies.	☾ Wacs mienies.

Tos 12 dabbasu-ziejmies

caur kotrom saule it winu rejzi par godu bet mienies ikkotrā mienies.

☾ Wucyns.	☾ Lows.	☾ Strelezs.
☾ Wierss.	☾ Jumprawa.	☾ Mieza-ozs.
☾ Dwiejni.	☾ Swars.	☾ Jyudinia wiejrs.
☾ Wiezs.	☾ Lociejts.	☾ Zywis.

Ti ir 12 mienieszu wordi:

1. Jauna goda mienies aba Janwars kotrys tur dinu	31
2. Swacajnis mienies aba Febrars kotram ir dinu	28
3. Pawassara mienies aba Marts kotram ir dinu	31
4. Suſu mienies aba Apryls kotrys tur dinu	30
5. Lopu mienies aba Mays kotram ir dinu	31
6. Wossoras mienies aba Juniusz kotram ir dinu	30
7. Sina mienies aba Juliusz kotrys tur dinu	31
8. Labiejbys mienies aba Augusts kotram ir dinu	31
9. Rudinia mienies aba Septembers kotram ir dinu	30
10. Leyta mienies aba Oktobers kotrys tur dinu	31
11. Solnas mienies aba Nowembers kotram ir dinu	30
12. Zimys mienies aba Decembers kotram ir dinu	31

8 obruoženš. Maņteupeļa 1862 godskalēnders. 3 puslopa
Picture 8: Calendar drawn up by Gustav Mateuffel, year 1862, 3page

Copy

Numers mokoņi 5 kap.

Auseklis mokoņi:
par gadu 3 rbl. kap. par 6 mēn. 1 rbl. 75 kap.
par 3 mēn. 50 kap. par 1 mēn. 17 1/2 kap.

Redakcija lūdz visus, kam ryup latvišu apgaismošana, moki paligt ar rakstiem, korespondenču u. t. t. un „Auseklis” storp latvišu izplatīšanai.

Auseklis

№ 24. **Piekdina, 29. Septembra** 1906.

„Auseklis” iznāk vienu reizi par nedēli.
Atbilst. redak. adrese: Pēterburga, Peterhofskojas ielā № 61, J. Trausmanim.
Izdevēja adrese: Rēzekne, dz. F. Trausmanim.
Rukrokstus un korespondenču Redakcija lūdz visiem uz adresi: Rēzekne, Viču ielā, dz. F. Trausmanim. Rukrokstus un korespondenču Redakcija izņem nepakaltnaj uz katra priekšizlūguma.

Pagojušu nedēļu „Ausekla” numers naizgūja taj tās iesmesis, ka postā nabeja pisyutejuse sovā lajkā rukrokstus, kurus postā nudeviam.

Lykuma atcēlšona kas zemnikus aprūbejoja tīsibōs.

Ministru padūme ir pōrsprāduše un atzynuše par vajžīgu atcēlīt tās lykumus, kuri zemnikus aprūbejoja jūs tīsibōs, un jim pīskīrt pylvu brejvību. Šōs tīsības, kuras mūžīnkim vysod pīdarēja, un kuras zemnikim tikaj tagad tejk dātās, ir, nokūšas. Zemnikim tejk pīskīerta pylvu brejvība isastōtis civildīnēstī, pi kō tejk atcēlī vysī aprūbejojūmi un privileģijas. Zemnikim, kas grīb isastōtis civildīnēstī, škōlā, it par mōkīm un gorīzdnīkīm nav vajžīgrīs meklēt, ka pogosts jū atajstaj. Kas ir nūbejdzīs škōlas vōr isastojīs civildīnēstī palik par tō pogosta lōcēlī un baudā vysas tīsības lejzda ar cymim pogosta lōcēlīm kurā ir dzimis.

Bez tō zemnikim tejk dāta pylvu brejvība izīt nu pogosta, kurā ir dzimis, un pīsarakstīt vōj pi cyta pogosta, vōj kur jam patejē, nagajūdīt nekajdas tōlōkas atļajšōnas nu pogosta. Zemnikim tejk dāta vīnā brejvība pōrīt nu vitas uz vitu, dēt kō jam

tīgi sakōrtōts, kas skajitōjam dūd ispēju vīglī jū pōrskaitīt un izvēlēt skajitōnaj gobolus pēc sovas garšās. Avīzes ilustretūs literarīskūs pilykumūs ir daudz sarķaama un humora. Pēc sovā vērtīga „Pēterburgas Vestnesis” pīdar pi myusu liberalom (brejvprōtīgom) avīzem. Mēs nu sovas puses prīcīje apsvējcyndāmī jaunū bīdrīnī, nūžālojam, ka jej tejk izdūtā, gōtu (vōcu) burtīm (līterīm) un ka myusu latvišīm jej caur tū ir padarīta glūži napiējama.

Myusu zemniku atturība un dragunu tykumi.

Dzēršona padejūs lajkūs pi zemnikim ir izplatījuse naizērdētā marā. Beja gadījumi ar sepōk, ka šīs, vōj tīs pīdzēris; bet pi vācōkīm tīs gadījōs vōrēt, un jānōkī bejdzīs un ļauntyōs laudīm actīs rōdītīs, jo beja rejbūmā. Bet tagad dzēršona taj nadzērdētī ir izplatījuse, ka ļaudīs nāprūt nū gūda, nū kauna.

Baznīcā, tīsas mōjōs, darīšōnōs pi baznīckungīm — bīžī vār satīkt nīdzērūsūs nūšermōjūsūs vēcūs un pusbērgūs jānēkļūs. Par pīdzērūsīm jī nīkōd sevī naatzēst: „vōj tod es pīdzēris?” es rešīcelno nīkō nī mutē jānēmu, tik ōls vīn glōzi izdzēru” — taj jī kotru reizi bezkaunīgī lidzās actīs, kad kas jim pōrmet jūs šūpību.

Dzēršōnū izslōta slarvona ōls nūrdšōna mīvstū

bet tagad kapejkas nūkst uz ōls tāvu un nātūklībā plaukst plaukdama.

Kajda nātūklība tagad plaukst pa cīnīm, mūms rōda nōkālī nūrtūmū. 8. Septembra, taj saulētā Rēzeknes tērgā dīnā, Rukrokstus, kuras jī zemnikū bogoti pīsatgatojā ar ōtu kō pōrdīt. Bet dažīs cīnīs šēj ōls dzēršona ļūtī bēdīgī bejdzās. Skudru cīmā Gajīs un Grejvlū cīmā Jaudzems taj sīrnīgī sovas kajmīpus mīloja ar altūju, kā ti prōtu izdzērušī, sovā stōrpā sasaplesīa un Jaudzemam pujsī nūsyta lejzda pusnovej. Un Kajvu cīmā Gudrīmōvīcīm ir taj korstīs altīs, ka jī vēlōk sajmīnīcom izdauza lūgūs, kad tōs grībēdamas sovū mejtū tykumu pasōrtō, un tajīm palājdnīm ajzsaun durosās.

Bet lajkīm klōjās plōnī ar pošīm ōls brōlīšīm.

Taj klōt pi Odumovas mūjzās Daukstes ustōbīnā, kuram div jaunas mejtās, mīlōjōs ar aljūku Bīksmīku pujsī: Romulans un vel kajdī divī. Bet tīmā pat dīnā Odumovas dragunū beja saūdūsī, ka pi Daukstes tāva ir sōldōns ōls un vel divī skajstās mejtās, ohi divī krūzdnīcas, un sanōk ar ōls dzertu. Bet šīm kompanjā vārbyūt napatēj, tad pajem un nuper atj sajmīniku ar vysīm vysīm. Tajdā nālājē sajmīnīca sauc Šķēnoviūs palīgā, ar nu ōls gōlda. Bet šū reizi dragunū parōda vysū sovū tykumu: nuperūsī ar Šķēnoviūs pujsūs, kuri tajsībū sōkūt jim nīkō ļauna nadarjā, izkrotā jūs mabus un mī lācāna atēm ēn rīblū naudās. Tīn

9 obruozēņš. Laikroksts „Auseklis”, 1906, № 1
Picture 9: Latgalian newspaper „Auseklis”, 1906, № 1

Numers mokoņi

DRYWA

№ 8. **Utardin, 16 Decembra.** 1906

Socēt nu janvāra mēnōšā, sokušā gōdā „Drywa” stajōs divī reizes mēnēšī.

Gōds mokoņs byus 1 rbl. 75 kap.
Pusgōds 1 rublis.

Redakcijas un Administrācijas adrese: C. Плетеръвъръ, 1 Пота, 11.

Redakcija lūdz vysus, kam ryup latvišu apgaismošōn: lītīgus rokstus un zīnias un platīt „Drywu” storp sovīm kai apleicējim.

Rukrokstus un zīnias Redakcija atpakal' izsyuta tik uz kotru lyugumu.

Nu Redakcijas.

Rokstī cylvakus saskīr; caur rokstīm jū gorī nu tolines tīs uz tū pasasteidz un meļyskī sararņoj. Kad skume apjem, rokstī na reizi skumes slūgu izdīm nu dveslešes orā; kad priks atnōk, rokstī tū priku sajmīnynoj, padora jū styproku. Arī redakcijai ir tejk ļaimē runot uz cīnējāmī lasītōjīm, skumt ar jim un prīcotīs. Saļajējuse tad augustas Pēstītoja svātū dīnās redakcija, prīcas pōrjēmtā, stēdžās pasveicynt vōj-

ku, war cerēt uz zemnikū dzēvīs izlōbošōnu. Šīmī lītī ranojā ministru priksnīks Stolypīns. Jīs aizrodeja, ka lykōmīm vajāg byūt pīmarotīm gudru zemnikū stōvūklīam, bet na dzaroju. Jīs aīcīnoj Dūmu pījēmt ūtru lykuma punktu tū vairok, ka padejā social-revolūcyoneru saīmā bejīs aizrodītīs skaidrī, ka vyslēlokajās namīru un nasastībās īmādnīks ir „personys” īpatnūs.

Kad „opozīcyjā” un daži „lobī” izrodeja sovū beistamību, ka zemnikū pōrdzērūt sovū zemī, wīns nu zemnikū deputatīm ījutos apkaitynōts. Jīs uzācīnoja saskaitīt, cik pēdējīs 10 — 16 gō-

tyktū izlōboti. Duma tam korstī pīkīrta cēru pāpūldū pensīom Duma sprīde, l gut jos dūt pa wacām leidz 1911 gōdarī laikam kuram ministrām vajāgut izstōrc lītī jaunū projektū.

Dzēršōnas apkārōšōnas Komisija

28 oktobrī natejūs nuduklū kolonovos des priksnīks Nowickīs dēwe sovū pas jūmus, pēc kurīm finansu ministērija ir īmīdītī šaidūs Komisīas prikslūkvumus:

10 obruozēņš. Laikroksts „Drywa”, 1908, № 8
Picture 10: Latgalian newspaper „Drywa”, 1908, № 8

JAUŅŅŅ LETGOLA

Demokratiskās Jaunības orgāns

№ 1. Sasdin, 27 Aprīļa 1918 g. 1 gods.

Myusu programma.

Myusu programma eisa: pulcēt demokratiskū jaunību un nest jai gaismu caur rokstim, caur sapulciom, teatrim, bibliotekom, ekskursijom un t. t. Wysupyrnok caur sōwu organu „Jaunō Letgola“ mias gribam pazeistynot Letgolas jaunību ār myūšu idejom; mias gribam jos sirdis idegt tāwu zemias milību, ios protis isēt sōwas Letgolas intaresu sarrassōnu.

11 obruozenš. *Demokratiskās Jaunības orgāns „Jaunō Letgola“, 1918, № 1*

Picture 11: *Latgalian newspaper „Jaunō Letgola“, 1918, № 1*

Latgalītz

POLITISKS, SABIDRISKS UN LITERARISKS NEDELAS LAIKROKSTS ZEMNIKIM

№ 13.

Trešdņ 16 maja 1923 g.

Caturtajs gods gojums.

Gud. abonentim.

Ar šu numuri byus jau nuleidznots myusu porods tim abonentim, kuri beja myusu awizl izrakstijūši leidz 1. janwaram 1923 g. un kurim rudini awizes pisyūtšona tyka uz laiku pōrtraukta, awizes apstōšonas del. Topec lyudzam šus cinijamus abonentus nakawejuši

atjaunot pasarakstīšonu,

pisyūtut tyulip naudū nōkušam godam (140 rb. par godu wai 70 rb. par pusgodu) Redakcijai — Reiga, Elizabetes iļa № 103 dz. 5. Pasarakstīšonu war izdarit kotrā posta nūdajā, imoksojot naudū, uz naudas pōrwaduma.

Waldības demisiija.

stra P. Berga reikojumu par iwītota roksta

Moksoj 3 rbl.

Abonešonas moksa 1923 g.:
Ar pisyūt. par 1 godu 140 rbl.
" " " pusgodu 70 " "
" " " 3 mēn. 36 " "
Tim, kas izrok. wairum, rab. 20 pr

Studynōjumu moksa:

par winsl. petit rindigu:
pymā lopas pusē . . . 25 rb
tekstā 15 " "
s'uoynoju daļā 8 " "

Redakcija un kontors:
Reiga, Elizabetes iļa 103 dz. 5.
Redaktors runojams kotru dīnu
nu 3—4 p. p.

Saeima.

8 maja sēde.

Prezidijs ziņoj, ka Saeima ir lyugta izdot tšošonai dep. O. Welkmi („Latg. Words“ redaktoru), Bruno Kalniņu, Eliasu un Lāndiņu, izgieitības ministrs P. Gailītzs taryņoj sōwu runu par 1 maja nūtykumu im. Runotojs pastreļoj, ka leizd ar sorkono karņa gadyņōšonu socialdemokratim nawajadzatu atstot wajsts karņu. Politiskus mitingus naw wajadzigs atjaut pilsetas centrā. Fr. Trašunš, šu reizi arī ikrois, saecjūt deputāts nū publikā jukus, porsarņonodams, ka ikliitū ministrs 1 maja nūtykumū nuwerzōnā „ir izlietojis wysus prezerwatiwus“. Ar šu wipš gribejis teikt, ka ikliitū ministrs izlietojis wysus aizsōngu leizzekļus. Apsprīk lykumus par ēcku. traktīru nūduklii un ak-

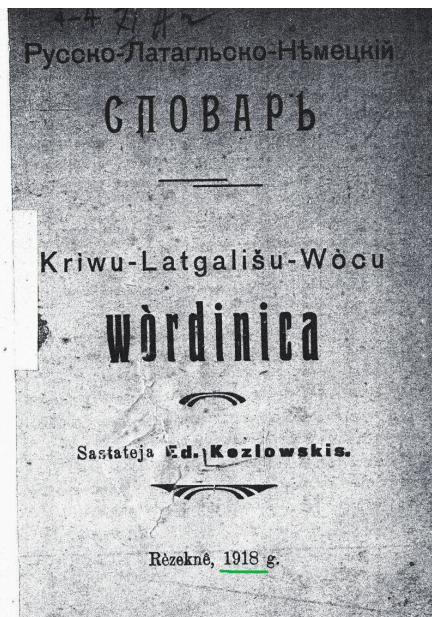
12 obruozenš. *Politisks, sabidrisks un literarisks laikroksts zemnikim „Latgalītz“, 1923, № 13*

Picture 12: *Latgalian newspaper „Latgalītz“, 1923, № 13*

13 obruozeņš. Avīzes «Taisneība» bezmaksas pīlykums / VLKJS CK un Sibires LKJS komiteta izdavums «Jaunais Latgaliņš», 1928, № 4

Picture 13: Siberian Latgalian newspaper „Jaunais Latgaliņš“, 1928, № 4

14 obruozeņš. Ed. Kozlowskio sastateituos krīwu-latgališu-uoctīšu vuordineicys titelpuslopa, 1918
 Picture 14: Title page of Russian-Latgalian-German dictionary, compiled by Ed. Kozlowski, 1918

15 obruozeņš. Sātys adresa pluoteite tānejuo Atašinis pogosta Putneņu solā
Picture 15: Farmstead address plate from Putneni village, currently – Atashine parish

16 obruozeņš. Sātys adresa pluoteite tānejuo Varakļonu pogosta Mozūs Veipu solā
Picture 16: Farmstead address plate from Little Veips village, currently – Varakluoni parish